

גליון נושא: 'ריפוי באמצעות מח אחד'

בס"ד, יום ג' פרשת נצבים, כ"ד אלול תשע"ו. דיונים אקטואליים בסוגיות הנלמדות. פסחים דף קיג: לעורר לב המעיין בלבד, ואין לסמוך על הדברים 'הלכה למעשה'. נתרם על ידי החפץ בעילום שמו - לאוקמי שכינתא מעפרא.

פנינים

פה מפיק מרגליות

ידוע ומפורסם שיעוריו של הג"ר מנשה ישראל רייזמן שליט"א - פה מפיק מרגליות. לפני הרבה שנים החליט ר' מנשה ישראל להכנס לעובי הקורה ולברר נושא מורכב זה ומסר על זה 'סדרת שיעורים' (ליל שישי ג' אלול תשע"ג ואילך) מקיפים ומסכמים בעניין מטוטלת, כישוף, מח אחד, וכל סוגי המיסטיקה המצויים. גם בארגון הקירוב 'הידברות' הוא הסמכות התורנית אליו מפנים את כל השאלות בנושאים מסועפים אלו.

בהקדמה לשיעור הוא מספר, כבר יותר מ- 10 שנים אני חוקר בודק ודורש את כל הנושאים הקשורים לנושא זה, וכן בגדרים ההלכתיים של המצוה היסודית המפורשת בתורה (פרשת שופטים דברים יח יג) תמים תהיה עם ה' אלהיך: והוסיף, "נדמה לי שבמרוצת השנים הספקתי לראות את כל הספרות התורנית שנכתבה בנושא זה".

הוא מוסיף - כיום העולם נהפך לכפר גלובלאי קטן, וכל מה שקורה באי נדח יודעים עליו מיד בכל העולם, ממילא נכנסו כל הדברים המיסטיים שיש בכל קצוות תבל גם אצל ציבור המדקדקים במצוות, שיש כיום המון מטפלים בשיטות שונות, וצריך לברר כל דבר האם הוא מותר או לא.

לשמיעת השיעורים במערכת השיעורים הממוחשבת של 'קול הדף' חייג 02-6400000, עם המענה הקש 2 לבחירת שפת האידוש, כעת הקש 2-3-5-8-3 להשמעת נושא זה, במאגר נמצא כרגע 21 שיעורים - הקש את מספר השיעור הרצוי. או לחילופין; עם המענה הקש 1 לבחירת שפת העברית, הקש 94 לנושא זה, הקש את מספר השיעור הרצוי.

השיעורים נמצאים גם במאגר הממוחשב של 'קול הלשון', להשמעה חייג 03-6171111 ❖

אין שואלים בכלדיים

בגמ' (פסחים דף קיג:) אמר רבה בר בר חנה אמר רבי שמואל בר מרתא אמר רב משום רבי יוסי איש הוצל מניין שאין שואלין בכלדיים, שנאמר (דברים יח יג) תמים תהיה עם ה' אלהיך.

כלדיים: לדעת רש"י (ד"ה בכלדיים) כלדיים זה בעלי אוב. ותמה הרשב"ם (ד"ה כלדיים), הרי על בעלי אוב יש פסוק מפורש אֵל תִּפְנוּ אֶל הָאֵבֶת (ויקרא יט לא). ותירץ בשו"ת הרשב"א (מיוחסות רפג, הובא בב"י יו"ד קעט) דהאיסור לשאול בעל אוב קודם מעשה ומבקש מהם שיעשו מעשה וישיבו לו תשובתו. אבל אם כבר עשו באוב, אין איסור של שאלת אוב לבקש להם שיגידו לו מה שמעו, ועל זה חידשה הגמ' איסור משום 'תמים תהיה'.

לדעת הרשב"ם (ד"ה כלדיים) כלדיים פירושו חוזים בכוכבים. ותוס' (שבת קנו:) דייק כן מהגמ' שם. והביא את הספרי שאין שואלין בגורלות משום 'תמים תהיה'. וגורלות וחוזי בכוכבים חדא מילתא הוא.

דין זה נפסק להלכה בב"י ובשו"ע (יו"ד סימן קע"ט סעיף א'), אין שואלים בחוזים בכוכבים ולא בגורלות, שנאמר תמים תהיה עם ה' אלהיך. וכ"ש דאסור לשאול בקוסמים ומנחשים ומכשפים (פסקי מהרא"י סי' צ"ו).

1. דברי הראשונים

נחלקו הראשונים האם 'תמים תהיה' הוא מצות עשה. לדעת הרמב"ן (סה"מ

שכחת העשין מצוה ח' (דברים יח ט), תמים תהיה הוא מצות עשה, שנייחד לבבנו אליו לבדו ושנאמין שהוא לבדו עושה כל, ולא נדרוש מהוברי שמים. ואם נשמע דבר מהם נאמר - הכל בידי שמים, כי הוא משנה מערכת הכוכבים והמזלות כרצונו. וכן מנוהו מוני המצוות; הבה"ג (עשין קמד), והסמ"ק (סימן י'), והיראים (סימן תלא, כא).

אולם לדעת התרומת הדשן (פסקים וכתבים סימן צו) בדעת הרמב"ם, והגרי"פ פערלא (בביאורו לסה"מ לרס"ג סוף לא תעשה יח) בדעת הרמב"ם ובדעת רס"ג, וכן דעת המהרש"ל (בשו"ת סימן ג' וביש"ש חולין פ"ח סימן י') שאינו מצות עשה ואינו איסור ממש וקרא אסמכתא בעלמא, ועיקרו בא להבטחה שכאשר אתה תם - חלקך עם ד' אלוקיך.

2. האם יש כח במכשפים ?

שיטת הרמב"ם: נחלקו הראשונים האם יש ממש בכל הכוחות שהגויים סומכים עליהם. דהנה כתוב (דברים ד יט) אֲשֶׁר חָלַק ד' אֱלֹקֶיךָ אֹתָם לְכָל הָעַמִּים תַּחַת כָּל הַשָּׁמַיִם: וידוע מה שכתב הרמב"ם (הלכות עבודה זרה פרק יא הלכה טז) שכל הדברים האלו כולן דברי שקר וכזב הן, ואין ראוי לישראל שהם חכמים מחוכמים להמשך בהבלים אלו, ולא להעלות על לב שיש תועלת בהן. ועל דרך זה כתב הרמב"ם דאין כח בכישוף ואין סכנה בזוגות שהכל כזב, כדברים אלו כתב הרמב"ם בפירוש המשניות (סוף מסכת יומא, ע"ז דף נה:). וכתב על זה הגר"א (יו"ד קעט ס"ק יג) שהפילוספיא הטעתו. ואמר בשיעורו הגרי"ש אלישיב זצ"ל (הערות למסכת פסחים דף קט: ד"ה דאתי בה לידי סכנה) שזה הפעם היחידה שהגר"א מתבטא כך על הרמב"ם. והוסיף הגרי"ש שהרמב"ם פירש את כל הסוגיא של זוגות, שמכח הדמיון ניזוק. בענין זה עיין בקריה נאמנה (רש"י פין מהדורה ב' עמוד קס) עדות מר' צבי הירש קצנלבוגן.

וכעין זה כתב הרמ"א בדרכי משה (יו"ד סימן רמו) בשם תשובת הרשב"א (ח"א סימן תיד - תיז) שאין להביא ראיה מהרמב"ם שעם כל זהירותו לא נמלט מהמשך אחר קצת דיעות הפלוסופים, וכן הרלב"ג שהיה גדול בתלמוד נטה מכח אותן החכמות מדרך האמת.

מבוכה רבה: ועיין עוד בתשובת הרשב"א (ח"א תי"ג) שהרמב"ם השאיר אותנו במבוכה רבה ביחס לכל הסגולות, שאין אנו יודעים האם הם מדרכי האמורי. כי מדברי הרמב"ם אנו למדים שכל דבר שנמצא בו תועלת באמת מנסיון, אינו בכלל מה שאסרה תורה, ולכן התירו בגמ' (שבת דף פ"ו, דף ס') מסמר הצלוב ושן של שועל. וכן מותר באבן תקומה שמצלת האשה שלא תפיל. ומאידך אוסר משום דרכי האמורי אפילו מה שיש בו תועלת מצד הסגולה, כל שאינו גוזר אותו העין הטבעי.

שיטת הרמב"ן: אולם נחלק הרמב"ן (דברים יח ט) שהכשפים והקסמים שאסרתם תורה יש בהם ממש. וכאשר ברא הקב"ה הכל יש מאין, עשה העליונים מנהיגי התחתונים אשר למטה מהן, ועשה עוד על הכוכבים והמזלות מנהיגים מלאכים ושרים שהם נפש להם. והזכיר את שיטת הרמב"ם - ורבים יתחסדו בנחשים לומר שאין בהם אמת כלל, כי מי יגיד לעורב ולעגור מה יהיה. ואנחנו לא נוכל להכחיש דברים יתפרסמו לעיני רואים. ורבותינו גם כן יודו בהם. אלא פירוש המצוה של תמים תהיה עם ה' אלהיך - שנדרוש העתידות רק מבורא עולם, המשנה מערכות הכוכבים והמזלות כרצונו, מפר אותות בדים וקוסמים יהולל. ונאמין שכל הבאות תהיינה כפי התקרוב האדם לעבודתו.

רוב הראשונים נוקטים בפשיטות כדעת הרמב"ן, והאריך בזה הרמח"ל בספרו דרך ד' (חלק ג' פרק ב', בעניין הפעולות בשמות ובכישוף. פרק ו', בעניין השפעת הכוכבים). והנה על הפסוק (דברים כט כה) וְלֹא חָלַק לָהֶם: כתוב בתרגום אונקלוס ולא אוטיבא להון. ופירש רש"י לא הטיבו להם שום טובה, ולשון לא חלק אותו אלוה שבחרו להם לא חלק להם שום נחלה ושום חלק, עכ"ל. אולם הרמב"ן (שם) פירש שאין להם כח מעצמם אלא מושפעים מהקב"ה.

על הפסוק (דברים לב יז) יִזְבְּחוּ לֵאלֹהִים לֹא אֱלֹהִי; פירש רש"י לא אלה - כתרגומו דלית בהון צרוך (פירוש כח ויכולת - שפתי חכמים), אלו היה בהם צורך לא היתה קנאה כפולה כמו עכשיו. ומשמע שסובר כדעת הרמב"ם.

3. להבין ולהורות

בכדי לדון ולהורות מה הדין במגוון סוגי הרפואה האלטרנטיבית, תחילה צריך לברר אופן פעולתם ואז אפשר לדון מה הדין. והנה גם לשיטת האוסרים, אין חשש ללמוד איך זה פועל כדי להכריע את הדין, כמפורש בגמ' (שבת דף עה.) לא תלמד לעשות (דברים יח ז) - לעשות אי אתה למד אבל אתה למד להבין ולהורות. ופירש רש"י שתוכל לעמוד בהן, ואם יעשה נביא שקר לפניך עניני נחושים וקסמים תדע שהוא מכשף. עוד מבואר ברש"י (על התורה, דברים יח ט) כלומר להבין מעשיהם כמה הם מקולקלים, ולהורות לבניך לא תעשה כך וכך, שזה הוא חוק הגוים.

רפואה אלטרנטיבית

4. בשנים האחרונות...

לצד הרפואה הקובנציונלית הנהוגה משנים קדמוניות, בעשרות השנים האחרונות נכנס חזק למודעות הציבור, מושגי יסוד של הרפואה האלטרנטיבית (הנקרא גם רפואה משלימה), עד שישנם כיום מרפאות במסגרת קופות החולים בישראל, וכן במספר בתי חולים בעולם, המציעות שירותי רפואה אלטרנטיבית, כחלק בלתי נפרד מכלל 'שירותי הבריאות'. כך גם אפשר גם לקבל החזר על טיפולים אלטרנטיביים

במרפאות חוץ (למרות שמבחינה מדעית, לא הצליחו החוקרים להוכיח את אמיתות השיטות הללו במעבדה).

ישנם שיטות עם הצלחה מוכחת של 90-100% ריפוי. יש שיטות עם הצלחות מועטות יותר 30-40% ריפוי, ויש שיטות שבכלל לא הוכיחו את עצמם. יצוין שאין שום שיטת ריפוי בעולם, קונבנציונלי כמו אלטרנטיבי, עם 100% ריפוי תמיד בכל מצב (ש.א.).

תופעה זו לא פסחה על הציבור החרדי, כאשר המידע המדובר הוא נושא הנלמד בהשתלמויות למורות. כמו כן מצוי כיום בהרבה ריכוזים חרדיים עשרות מטפלים בשיטות שונות ומגוונות, והמון פציינטים שמגיעים לקבל מרפא לנפש ולגוף.

הפרעות קשב וריכוז: במקרים רבים כאשר הרופאים הקונבנציונליים מרימים ידים, שולחים את הפציינט לטיפול אלטרנטיבי. לדוגמה; ילד הסובל מהפרעות קשב וריכוז, או מטראומה רגשית, אין לרופאים בבית חולים גישה למקור הבעיה, הטיפול מתמקד רק בסימפטומים. לעומת הרפואה האלטרנטיבית המתחברת לתת מודע, ופותרת את הבעיה בשורשה.

מנהג ישראל תורה

חובת בירור

אצל מי? בכל שיטות הטיפול החדשות חובה לברר היטב כל דבר, האם סוג הטיפול המסוים אסור או מותר. גם חובה לברר אצל איזה מטפל ללכת, כי יש מטפלים שאין רוח חכמים נוחה הימנו, וגם ישנם שאין מצייתים לרבנים ופועלים גם בדרכים האסורות לכל הדעות.

אפשר להפסיד: יש מפקפקים הטוענים שצריך לדעת שלא רק רווחים יש מזה אלא גם הפסדים. הן מצד הטיפול שלפעמים המטפלים טועים ומזיקים, לדוגמה ילד בן תשע שהגיע לטיפולים בשיטת 'מח אחד' - שכח איך כותבים! והתחיל מהתחלה את הכתיבה כמו בכיתה גן. והן כפי שסיפרה בעלת מקצוע ידועת שם בארה"ק בתחום טיפולי הנפש ולדבריה ענין זה של 'מח אחד' מלבד שזוהי שיטה שאינה אמיתי דיה, היא עלולה גם להזיק ולהכניס בלבולים בנפש האדם (י.א.ס.).

יש מוסיפים, שהמטפלים גם יכולים להנזק, כאשר הם הופכים לאנשים מדומיינים ולא ריאליים (ש.ש.).

לא להסחף! ברפואה האלטרנטיבית - כמו בכל דבר בעולם, צריך להזהר לא להוציא את הדברים מהפרופרציות, כלומר גם אם זה עוזר יש עוד דברים בעולם שעוזרים. אדם שיהא לו שבר ביד ויפנה לטיפול אלטרנטיבי הרי זה בכלל פשיעה. ומעשה שהיה בד"ר מסוים שהאמין בשיטות הטבעיות בלבד, ולא הסכים להתאשפז בבית חולים, ומת מחליו (י.ד.). ❖

תחליף לריטלין: דוגמה נוספת; בן-אדם היפר-אקטיבי = פירושו אדם שיש לו 'חסימה רגשית' הגורם שהגוף יתכבה ולא יפעל, בשלב זה 'מערכת הבקרה' של הגוף מפרישה עודף 'אנדרלין' לתמרץ את פעילות מערכות הגוף, כתוצאה כך האדם מתפרץ בפעולות ומעשים שאינם בשליטתו.

לשיטת המאמינים ברפואה האלטרנטיבית, במקרה כזה הטיפול בריטלין אמנם מונע מהאדם את ההתפרצות הבאה, אולם עדיין לא התרפא שורש הבעיה. אדרבה הריטלין ושאר הכדורים כמו שהם מרסנים את הפעילות המיותרת של הגוף, כך הם גם עלולים להגביל את המח בשאר המישורים, ואולי ליצור נזק בלתי הפיך בטווח הארוך. לעומת טיפול להסרת 'החסימה הרגשית' המתקן את מקור ההתפרצות ללא שום תופעות לוואי.

שיטות הרפואה האלטרנטיבית, ובכללם שיטות ה'קינסיוולוגיה' השונות, פועלות על הרובד הרגשי, ומחלחלים לאט לאט לרובד הפיזי, ולוקח הרבה זמן (יחסית) לראות שיפור רציני ברובד הפיזי. ישנם בהחלט מקרים רבים שרואים תוצאות פיזיות ניכרות לעין, בין השאר: אגזמה שפרחה כלא היתה, הורדת מספר במשקפים, סילוק זיהומים, ביטול התמכרויות, שיפור ההרגשה הכללית, ועוד. לשיטתם - כל ביטוי פיזי בגוף שורשו ברובד הרגשי, וגם 'דלקת ריאות' יכולה להווצר מחסימה רגשית! (ת.ו.).

'קינסיוולוגיה' (Kinesiology)

5. מה זה 'קינסיוולוגיה'?

איך זה עובד? 'קינסיוולוגיה' יישומית היא תורה בעלת ענפים רבים, שהתפתחה בשנת תשכ"ד (1964) ונקראה 'מגע בריאות'. בשנת תש"ל (1970) הקינסיוולוגיה נחלקה ל'קינסיוולוגיה' יישומית, חינוכית, 'מח אחד' ועוד. אחת מהנחות היסוד הבסיסיות של ה'קינסיוולוגיה' היא שהגוף זוכר הכל. כל אירוע וכל דבר שאנו חווים נרשם בזיכרון בתת מודע, גם אם איננו במודע (כיוון שהיינו צעירים מידי, או מכל סיבה אחרת).

להמחשה: בכדי להמחיש את העקרון, ניתן לדמות לצורך הענין את המח של האדם למח של מחשב, והרי ידוע קביעת גאוני מחשבים, שאין בעולם אפשרות למחוק פעולה לגמרי מהמחשב. המחיקה המקובלת היא רק שלא יראו את זה מלמעלה, אולם 'טכנאי מחשבים מומחה' יוכל לשחזר כל פעולה שהמחשב עשה אי פעם. כך גם מח האדם, זוכר כל מה שעבר עליו מיום יצירתו עד יום מותו.

ככל שיטות הטיפול ההוליסטיות, גם שיטת ה'קינסיוולוגיה' רואה את האדם כמכלול של גוף רוח ונפש שאינם נפרדים. הנחת היסוד היא כי התת-מודע הוא המפעיל את האדם, ושולט בהתנהלות היומיומית – באופן לא מודע. הטיפול נועד להעלות מהתת מודע להכרה ולמודעות, את החוויה שנשארה "תקועה" בגוף כדי לגרום למטופל לשחרר אותה.

6. מה זה 'מח אחד' (one brain) ?

'מח אחד': במאמר הנוכחי נתמקד בשיטה הטיפולית הנפוצה מאוד בזמננו – 'מח אחד', שהוא ענף מתורת ה'קינסיוולוגיה'.

אחד הענפים הבולטים ביותר בשיטה של 'קינסיוולוגיה' יישומית, הוא 'מח אחד'. בה שואלים שאלות, ומקבלים תשובות ואינפורמציה באופן לא מילולי מהגוף על ידי בדיקת שריר עדינה, באמצעותה ניתן לזהות ולטפל במהירות במקור הבעיה וכן בדפוסי התנהגות וזיכרונות מודחקים הקיימים (מודע, תת מודע, ובגוף עצמו). ניתן לשחרר מתחים גם אצל ילדים קטנים, או מבוגרים המתקשים בתקשורת מילולית.

אבחון (גילוי מקור המתח): השאלה מתבקשת, איך זה עובד? ובכן; שלב האבחון עובד כך, המטפל יכול לאבחן בעיות רגשיות ורפואיות אצל המטופל, על ידי תקשורת באמצעות שרירי הגוף שלו המקבלים "הוראות" מהשריר שבמרכז המוח. המטפל שואל שאלות ומקבל תשובות על ידי השריר, אם השריר קשה התשובה שלילית. אם השריר רך התשובה חיובית, כלומר כאשר התת מודע מרגיש שזה האמת, השריר מרפה את עצמו [ויש גם שיטה דומה לזה, להחזיק את היד מול

האוכל ואז להרגיש בשרירים האם המאכל טוב עבורו]. המטפל מפענח באיזה גיל ושנה הדבר אירע וכך הוא מתקדם לפתרון.

טיפול (שחרור המתח): באמצעות בדיקת השריר אפשר לטפל ולרפא, ולהקל על מצבים לא נעימים, כגון; לחץ, כאב, חרדה, שיפור ביצועי למידה, תיקון מערכות יחסים, והשגת תחושת בריאות ורווחה.

בתהליך השחרור מבצעים שינויים מהותיים - פתיחת חסימות אנרגטיות, פתיחת צ'אקרות ומרידיאנים המאפשרים ריפוי גוף ונפש ובכך מאפשרים שינוי ושחרור דפוסי התנהגות, מעבר מרגשות חסומים לרגשות מעצימים, והשבת הסמכות והבחירה לאדם.

שליטה מרחוק: מטפלים מומחים יותר, יכולים לתקשר באמצעות השרירים של המטפל עצמו, מכח העובדה שקיים חיבור רוחני בין אנשים, ולצורך הענין המטפל נהפך לאדם אחד עם המטופל, וכך הוא יכול להגיע למח שלו (בשלל אופנים; תמונה, שם, תאריך לידה, ועוד). באמצעי מופלא זה המטפל מצליח לתקשר ב'שליטה מרחוק' עם אנשים שאינם נמצאים אצל המטפל גם כשהם במרחק של אלפי ק"מ וביבשת אחרת, על ידי אבחנה בקרוב משפחתם הנמצא לפני המטפל, וכך נוצר התחברות רוחנית אל המטופל.

7. תרפיית שלושת המימדים (3D Therapy), ועוד.

שלושת המימדים: בהמשך, הגיע פרוספור חילוני (מתקרב ליהדות) בעל תואר שני בפסיכולוגיה ופיתח שיטת ריפוי חדשה, בשם 'שיטת שלושת המימדים' המבוסס על עקרונות דומים לשיטת 'מח אחד'. בשלב האבחון זה פועל ממש באותה צורה, ההבדל קיים בעיקר בשיטת הטיפול. שיטת שלושת המימדים - נקראת כך, על שם השיטה בה מתיחסים לתודעת האדם ה"בנויה" משלושה מימדים; תודעה, אנרגיה, וחומר (גוף). מכיון שמקור מחלות הנפש והגוף מקורן בתודעת האדם. לכן בתרפיית שלושת המימדים: פועלים לאיזון הגוף/הנפש מהשורש התודעתי שלהם.

אלף בית: כעבור שנים, פיתחו במכון 'פתחי אור' (בראשות הרב רוזנבלט חסיד לעלוב ותלמידו של הגר"מ שטרנבוך שליט"א), את 'שיטת האלף בית' המבוססת על שיטת שלשת המימדים, והם בעצם הוסיפו את המימד הרביעי המבוסס על מקורות בספרי יהדות כמו 'חובת הלבבות' ו'תומר דבורה'.

מטפלים מומחים מבהירים: כל השיטות הידועות בשנים האחרונות - 'מח אחד', 'אייפק', 'שלושת המימדים', 'שיטת האלף בית'; כולם ווריאציות שונות לאותה שיטת טיפול. אופי הטיפול מבוסס על אותם יסודות, המשולבים - מ'רפואה סינית', 'הילינג', 'קינסילוגיה', 'פיזיולוגיה', ו'פסיכולוגיה'. בכל גישה הדבר נעשה בצורה שונה מעט. (שונה יותר, שונה פחות). יש עוד ענפים לגישות אלו; והם שיטות 'ליפ', 'מגע בריאות' ועוד (ש.א.).

כעת צריך לדון בגדרים ההלכתיים של כל דבר, ולברר מה דעת גדולי ישראל בנדונים השונים.

דעת האוסרים

8. חמש איסורי תורה !

אל תפנו: החיבור המקיף הראשון שפורסם על חומרת נושאים אלו, הוא קונטרס 'אל תפנו' (85 עמודים) שיצא לאור בשנת תשס"ה, תמצית שיעורי הג"ר יצחק שטיין שליט"א מו"ץ בקהילת פאלטיטשאן וראב"ד דבד"צ בית תלמוד להוראה קארלסבורג. שם כתוב (עמוד כז) שאסור להתרפאות ב'מח אחד', מכיון שמקור השיטה הומצאה על ידי שני גויים מכשפים נוצרים כופרים ומסיתים ומדיחים, שכל חפצם להרבות טומאה בעולם, ובמקורו פועל בכח העבודה זרה על ידי לחש, ואף כשאינו אומר את הלחש יש כאן אביזריהו של עבודה זרה.

ולכן יש ב'מח אחד' וכל הדומה לזה, חשש לחמש איסורי תורה!

1. לאו דקוסם קסם. 2. ביטול עשה של 'תמים תהיה'. 3. דרכי האמורי מצד וּבְחֻקֵּיהֶם לֹא תִלְכוּ (ויקרא יח ג), או מצד וְלֹא תַעֲשֶׂה כְּמַעֲשֵׂיהֶם (שמות כג כד). 4. איסור התרפאות מעכו"ם שהוא מין.

פסק הלכה

ממון פוסק הדור

הגרי"ש אלישיב שליט"א

הנידון ה' רפואת "קניזולוגיה" עם תורת הצאקרות, מרן הגרי"ש שליט"א הפנה את הבי"ד [שעוסק בזה], להגרד"א מורגנשטרן שיחקור בעבורו ועקב אחר הכתיבה, והוגה על פיו כמ"פ, עד שהסכים לנוסח זה לפרסמו, וכן יצא בספר "פסקי דין" כרך י' סימן מ"א, ונוספו עליהם עוד פוסקים שליט"א.

אין היתר להשתמש ברפואות אלטרנטיביות שמקורם בדעות עובדי עבודה זרה ויסודם בפעולות כחות לא טבעיים - אא"כ אפשר להוכיח שהוא עובד בדרך "הטבע" בדרכי הבידור.

ולא סגי בכך שהעוסקים ברפואות אלו מאמינים שהוא "טבע", ויש לחוש בזה משום קוסם קסמים מעונן ומנחש, או משום דרכי האמורי.

וק"ו אם לא השמיטו מכלל הלימודים את חלק הע"ז שבדבר, שיש בזה איסורי ע"ז.

ובאעה"ח ביום ט"ו כסלו תשס"ז לפ"ק

דוד ארי' מורגנשטרן

עמוד מס 9 לא נחש ביעקב ארן, נועם אלימלך בן חיים הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

5. שאר איסורים; קריאה בספרי עבודה זרה וכפירה ומינות שלהם. התחברות עם הכופרים בעת הלימוד מהם. חילול השם כאשר אפילו הגויים הדתיים המאמינים בבורא עולם מתנגדים ומוחים על זה. אונאה וגניבת דעת שבאמת אינו מועיל, ואיך לוקח כסף על הטיפול.

כעבור מספר שנים בשנת תש"ע, יצא לאור ספר לא נחש ביעקב (109 עמודים) שהתחבר על ידי הגר"ר נועם אלימלך ארן שליט"א מלומדי ביהמ"ד כולל חזון איש בבני ברק, בו הביא את דעות הסוברים שאסור להתרפא על ידי 'מח אחד'. הספר מעוטר בהסכמות מאת הגר"ר ניסים קרליץ שליט"א, והגר"ר משה שאול קליין שליט"א.

בשיחה עם הגר"ר נועם אלימלך ארן שליט"א הוא מבהיר, למעשה דעת הגר"ר קרליץ שליט"א לאסור 'מח אחד'. למרות שבאופנים מסוימים מותר מצד הדין, עדיין השיטה הטיפולית הנפוצה כיום אסור. כלומר; כאשר שואלים את השריר ישירות סובר הגר"ר שמצד הדין מותר מכיון שהשמיע לאזניו את השאלה, אולם עדיין יש לאסור את השיטה הטיפולית הנפוצה כיום.

ומעשה שהיה; כאשר יצא לאור הספר לא 'נחש ביעקב', הוא נלמד בעיון על ידי אברך תושב תפרח שאשתו היתה באמצע קורס כזה, והלך להגר"ר קרליץ לשאול מה לעשות, והשיב לו הגר"ר שתפסיק מיד את הלימודים, למרות ההפסד הכספי הכרוך בהפסקת הלימודים.

ביום טו כסלו תשס"ז פורסם מכתב (מצו"ב) של הגר"ר דוד אריה מורגנשטרן שליט"א, בשם הגרי"ש אלישיב זצ"ל, שאסור להשתמש ברפואות אלטרנטיביות שמקורם בדעות עובדי עבודה זרה, ויסודם בפעולות כוחות לא טבעיים, אלא אם כן אפשר להוכיח שהוא עובד בדרך הטבע. ויש לחוש בזה משום קוסם קסמים מעונן ומנחש, או משום דרכי האמורי. וק"ו אם לא השמיטו את החלק העבודה זרה שיש בזה איסורי ע"ז.

9. פסק בית דין

בספר פסקי דין של בית הדין בירושלים לדיני ממונות ובירורי יוחסין (חלק י' פס"ד המתחיל בעמוד של"ב) יש פסק דין בחתימת ידם של הדיינים: אב"ד הגר"ר אברהם דוב לוי שליט"א, הגר"ר יהושע ווייס שליט"א, הגר"ר מרדכי אהרן הייזלר שליט"א, תמצית פסק הדין הוא:

א. אין ללמוד את ה"רפואות" של מדעי הקינזולוגיה, ו'מח אחד', ו'צ'קרה של הכתר', שכן מקורם באמונה בעבודה זרה, ופועל שלא בדרך הטבע על גוף האדם אלא בכח האנרגיה שמסביב לגוף באופן סגולי, ואלו המשתמשים בו כמקורו, הרי זו אמונה בעבודה זרה ממש, ואסור באיסור עבודה זרה.

ב. גם אלו שמסננים ומצנזרים את המדע משם העבודה זרה, ומשתמשים בתחליפים אחרים, הרי זה אסור באיסור קוסם קסמים מעונן ומנחש, או משום דרכי האמורי, שהרי אינו פועל בדרך הטבע אלא באופן סגולי. כל זה משום שה"רפואות" קינזולוגיה, 'מח אחד' ו'צ'קרות, אין בהם כל בסיס מוכח של ריפוי בדרכי הטבע.

ג. כשם שאסור להשתמש במדע זה, כך אסור ללמוד אותו, מה גם שהקורסים המלמדים מדעים אלו הם לצורך ולתועלת, ולא כתיאוריה בעלמא, וע"י הלימוד משתמשים בהמשך ברפואה האסורה, וגם תוך כדי הלימוד מבצעים תרגילים שהם בכלל איסורי תורה אלו. ובנוסף, כיון שהביטויים

הנלמדים לקוחים מע"ז, כל התיאוריות שסביבם גם המוגהים, יש בהם רוח טומאה שצריך להרחיקם ולהתרחק מהם.

בביאור לפסק הדין (שם), כותבים הדיינים שהגרי"ש אלישיב זצ"ל (ביום כז אדר תשס"ו) הפנה את בית הדין לבירור הדברים להגאון רבי דוד אריה מורגנשטרן שליט"א "שהוא יודע בזה". ע"כ. והפסק מתבסס על מכתבו הנחרץ של הגרד"א מורגנשטרן, שמכח הכרעתו הדין ברור גם כלפי דיני ממונות שהממון נדון כממון שבא מכח איסור. ובסוף הכרך (עמוד תקל"ה) הובא המשך הדברים מהגרד"א מורגנשטרן שליט"א, שם הוא כותב - שגם הגר"נ קרליץ שליט"א הסכים עמו על המכתב הנ"ל (מאידך גיסא, עיין לקמן דעת בית ההוראה בראשות הגר"נ קרליץ שליט"א).

והוסיף הגרד"א מורגנשטרן שליט"א - שיש להוכיח לאיסור גם מדברי הגר"מ פיינשטיין זצ"ל (שפרסם חתנו במכ"ע "המאור" רע"ב תשמ"ג עמ' 34), והמנחת יצחק (ח"ו סימן פ) שנוטים לאסור להתרפאות אצל רופא גוי המנתח על ידי העברת היד מעל מקום החתך - בלי סכין, אפילו אם אינו מזכיר שם עבודה זרה.

על ניתוח בלי סכין במקום פיקוח נפש, האם מותר להתרפאות כשיש חשש של כישוף - יש לציין לדברי הגר"ש הלוי ואזנר זצ"ל (שבט הלוי חלק ג' סימן קז) שאם הרופא מזכיר לחש ברור שצריך להחמיר ולאסור. ואם אינו מזכיר לחש - לא אומר לא איסור ולא היתר, וטוב שלא ללכת אחרי דברים כאלה.

עוד הובא בתחילת ספר לא נחש ביעקב: מכתבים מגדולי ישראל לאפרושי מאיסורא וגילוי דעת שאסור לטפל ב'מח אחד' הן מגדולי ארץ ישראל (אדר תשס"ו), הן מגדולי חו"ל (תמוז תשס"ו). וכן הכריע לאיסור גאב"ד העדה החרדית הגר"ר יצחק טוביה וויס שליט"א במכתב אור ליום ה' פנחס תשס"ח (אסופות א' עמוד 13 הערה 1).

בקובץ 'אסופות' (א' עמוד 13 הערה 1) מצוטט מתוך מכתב מאת הגר"ח קנייבסקי שליט"א שאין לעשות כן. וכן שמעתי מאברך שהשיב לו הגר"ח במכתב, שלא להתרפאות ב'מח אחד' וכדומה. וחזר ושאל על אופנים שונים אם מותר? והשיב לו הגר"ח בשנית; אין שום נפק"מ - התורה לא רוצה שנעשה כאלו דברים.

מספר יהודי חשוב מתלמידי הגרי"ש אלישיב זצ"ל, עקב בעיה קשה עם בני רציית ללכת לטיפול ב'מח אחד'. שאלתי את מורי ורבי הגרי"ש אלישיב האם ראוי לעשות כן, והשיב לי הגרי"ש - אין רוח חכמים נוחה הימנו.

ושמעתי מהגר"נ קופשיץ שליט"א 'מח אחד' זה איסור גמור משום חשש עבודה זרה שהרי מקורו בהודו, ואין בזה שום היתר. וכן שמעתי בשם הרב גרבוז שליט"א בשם הגר"ש הלוי וואזנר זצ"ל שיש איסור להתרפא באמצעות מח אחד (י.מ.ג.).

הפולמוס בקובץ 'פעמי יעקב'

10. מצדדים לכאן ולכאן

מותר: בקובץ 'פעמי יעקב' (גיליון סח חודש אב תשס"ח, עמוד קי - קיח) מופיע מאמר ארוך (19 עמודים) ומקיף להתיר, מאת הגר"ר שמואל יצחק רוזנבלאט שליט"א מו"ץ בבני ברק. שם מביא את כל טענות האוסרים, ומברר היטב את כל צדדי העניין, ומסביר שהכל מדובר בתהליך טבעי בלבד, ללא שום התערבות של כוחות הטומאה. וסיים; עיקרי הדברים הצגתי לפני רבנים חשובים יושבי על מדין, והסכימו עמי.

מאמר זה עורר עניין רב בעולם התורה. ואכן כעבור מספר חדשים - בקובץ 'פעמי יעקב' הבא (גיליון סט חודש שבט תשס"ט עמוד קלז ואילך) מופיע תגובות על מאמרו מאת 6 רבנים ודיינים.

צריך עיון: תגובה ראשונה, מאת הגר"ר זלמן נחמיה גולדברג שליט"א אב"ד בית ההוראה לדיני ממונות הישר והטוב וחבר בית הדין הגדול ירושלים; בו הוא כותב שאם הריפוי מתבצע בשמות עבודה זרה ודאי אסור. ואם באמת אין כל תועלת בהזכרת השמות הללו, ואין אלו המרפאים אז

שפיר מותר, ויש לברר היטב אצל הבקיאין ברזי רפואה זו. ובשלמא דיקור סיני ושיקויים הומופאטיים מותר שהוא דבר המובן בשכל, והוחזק שמועיל, ולא נחשד בסרך עבודה זרה, אבל 'מח אחד' ודומיה, צריך עיון.

תלוי: תגובה שניה, מאת הג"ר יעקב שלמה מוזסון שליט"א מו"ץ ודיין חשוב בשכונת רמות בירושלים (שכבר האריך בזה בקובץ בית אהרן וישראל סיון תמוז תשס"ז ובקובץ אור ישראל תמוז ס"ו), בו הוא מסיק שזה ברור בהיסטוריה שהשורש לכל השיטות הללו בא מכתות שונות במזרח הרחוק, שפיתחו שיטות שונות לפני מאות שנים על בסיס אמונתם הכוזבת שכח האנרגיה בכחו לרפאות. אולם לגירסת מפתחי שיטת 'מח אחד' בארה"ב הטיפול אמנם יעיל אבל "לאו מטעמייהו" של עובדי האלילים אלא בהסברים עדכניים המתקבלים על לב השומעים. (כלומר; השיטה עברה 'גיור', ופנים חדשות באו לכאן).

לכן אם הטיפול מבוצע על ידי יהודי חרדי באמצעות מגע פיזי בלחיצת השרירים, אין לאסור משום דרכי האמורי. ובודאי שאינו אביזריהו דעבודה זרה. [והתנה, שאם יתפרסם אצל ציבור החרדים, שמקור הרפואה הוא במזרח הרחוק ויסודו בעבודה זרה, שוב יאסר משום דרכי האמורי].

אולם שלא בנוכחות המטופל כאשר המטפל לוחץ את השריר של עצמו, או אפילו לחיצת שריר של אחד מקרובי המשפחה של המטופל (הנקרא בלשונם 'טרנספר') יש לאסור משום 'דרכי האמורי', שהוא איסור תורה של וּבְחֻקֵּיהֶם לֹא תֵלְכוּ. ואם המטפל מגלה עתידות, עובר המטופל על תמים תהיה עם ד' אלקיך, שאסור מן התורה לחקור אחר העתידות. כפי שכתב הג"ר יעקב הלל שליט"א בספרו **תמים תהיה עיין שם**.

ואם מורה הוראות מעשיות למטופל שלא ניתן לדעתם על ידי הבנת השכל, יש לחשוש לאיסור משום דרכי האמורי. אבל אין בזה איסור של קוסם קסמים כיון שאינו נעשה על ידי כוחות כישוף. ואם המטפל מגלה מה שקרה בגלגולים קודמים, יש איסור של דרכי האמורי. בנוסף לאיסורים של דובר שקר, גניבה, אונאה, הטעית חבירו מדרך האמת להאמין בשקריו.

ואשיבה דברי: כעת (תשרי תשע"ז) ראיתי 'תשובה עדכנית' מאת הג"ר יעקב שלמה מוזסון שליט"א מתוך ספר **שו"ת ואשיבה דברי** שעומד לצאת לאור, ובו הכריע לאיסור וחזר בו ממה שכתב להיתר במאמרו בקובץ 'פעמי יעקב'.

וז"ל - תבנא לדינא: אסור להתרפאות שלא במקום חולי שיש בו סכנה על ידי שיטות שונות המבוססים על 'כח אנרגיה'. גם משיטת 'מח אחד' הנעשה על ידי לחיצה בשרירים של המטופל ויתכן שנחשב כשיטה מובנת ומוחשית ולא כרפואה סגולית, עם כל זה יש לירא שמים להתרחק מזה, על פי מש"כ בעז"ה, וק"ו שלא ילמד השיטה לרפאות אחרים, שלא ימלט מליגרר מלהשתמש בכח אנרגיה באופן סגולי הלא מוחש, על עצמו ועל המטופלים על ידו. עכ"ל.

לדעתו, האיסור בכח אנרגיה אינו מצד כישוף, אלא משום דרכי האמורי. למרות שגם בזמן חז"ל לא הכל היה מובן, סוף דבר 'כח האנרגיה' אינו נחשב דבר טבעי, ולכן אסור משום דרכי האמורי. וברור שאינו עבודה זרה, ולכן בפיקוח נפש יהיה מותר כי אין זה בכלל עבודה זרה.

לצורך ברור דעת הרשב"א, הביא מה שנשא ונתן עמו בן דורו של הרשב"א - **אבא מארי ב"ר משה הירחי מלוניל**, בספרו **מנחת קנאות**, שדן כלפי הרפואות הסגוליות שהיו נהוגים בזמנם, והקים סערה ביחד עם אנשי מקומו כנגד עשיית צורות מסוימות, וכתב בספרו **מנחת קנאות** (מכתב ה עמוד 33 דפוס ישן) שמצא בספרי הגויים שיש ח' צורות בשביל ח' מחלות שונות ולכל צורה תנאים מיוחדים, אם כן מוכח דשורש הצורות מעובדי עבודה זרה, ויש לנו לחשוש לדרכי האמורי.

אסור בכל מצב: תגובה שלישית, מאת הג"ר יצחק מאיר מורגנשטרן שליט"א (מקובל ידוע וראש ישיבת 'תורת חכם' ירושלים ללימוד הנגלה והנסתר, ומחבר ספר 'ים החכמה'). בו הוא תוקף בחריפות שכל סוג פעולה שעושה האדם כדי שתגלה לו הנפש דבר הנעלם, הוא אסור גמור מן התורה בכל אופן שהוא אף שאינו על ידי כוחות הטומאה, משום קוסם קסמים. ומוסיף שאין כל חדש תחת השמש כי גילוי הנפש על ידי פעולת מישוש איברים, הוא מעשה בלעם כמבואר בגמ' (סנהדרין דף קה.).

ובדיקה מרחוק שלא נעשה על גוף החולה, אסור משום דרכי האמורי כמבואר בשו"ת פנים מאירות (ח"א לו). והרפואה על ידי המשכת השפע באופן סגולי - מכח העבודה זרה שלהם למקומות הצריכים רפואה בגוף, אסור משום כישוף שחייבים עליו סקילה. וציין למה שהאריך בזה בספרו שו"ת ים החכמה (סימנים י"ג י"ז) שאסור בתוקף ללכת לטיפול בשיטת 'מח אחד', ולדעתו היא בכלל איסור כישוף וקוסם. וכן האריך לאסור במאמר ארוך ב'קובץ אסופות' (א' עמוד 13 ואילך).

לסיום הוא מעיר, יש אנשים ששומעים שיש רבנים מסוימים שהתירו 'מח אחד', וממילא מתירים את כל סוגי השיטות, גם דברים אחרים ששום פוסק לא התיר.

יש להמנע: תגובה רביעית, מאת הג"ר משה שאול קליין שליט"א שההוראה למעשה בזה היא שיש להמנע מכל שיטות הטיפול של 'מח אחד' וכדומה, ואף שטענת המטפלים שהכל הן פעולות טבעיות ופועלות בדרך הגיונית, על ידי בדיקת לחץ שרירי היד וכו' וכו', אין זה ברור שזו כל האמת (בלשון המעטה), וגם אם נניח כדבריהם עדיין יש לאסור משום שעדיין זה בגדר דבר שאין ברור דיו לקהל הרחב. ואין זה משום 'מראית עין' בלבד, אלא מעיקר הדין שכל שאינו ברור לכל אופן פעולתו אסור משום 'דרכי האמורי'. אבל מסאג' וכדומה מותר כיון שמובן התועלת לקהל הרחב.

אסור בהחלט: תגובה חמישית, מאת הג"ר נחמן טירנהויז שליט"א שאסור משום רפואה בעבודה זרה ואף כשאין מזכיר את השמות זה פועל מכוחות הטומאה ועבודה זרה, ואין בכח אנשים פשוטים להיות בדרגה של רבי מאיר שתוכו אכל וקליפתו זרק.

אסור בהחלט: תגובה שישית, מאת הג"ר יהושע הלוי לוי שליט"א כולל חזון איש (הישן) בני ברק. דנראה פשוט כביעתא בכותחא שביטויים הסיניים שלוחשים אותם המרפאים, אסור משום עבודה זרה, ואסור להכניסם לבית המדרש משום לא יִשְׁמַע עַל פִּיךָ (שמות כג יג). וגם כשאין מזכירים אותם נשאר בשיטה זו כח טומאה וסרך אמונתם הקלולקת.

ומכיון שאפשר לטפל גם שלא בנוכחות המטופל, מוכח כאלף עדים שיש כאן משהו רוחני שיסודו בעבודה זרה שחש את האנרגיות; ויש לחוש לאיסורי עבודה זרה, כישוף, לא תִּנְחָשׁוּ (ויקרא יט כו), דרכי האמורי, קֶסֶם קְסָמִים (דברים יח י). וכל ההולך לקורסים אלו מניח את כספו על קרן הצבי, שכן הכל מבוסס על 'שיטת הפירמידה'.

דעת המתירים

11. מושב בית דין

מאיך הג"ר מרדכי גרוס שליט"א הושיב בית דין מיוחד על 'מח אחד', וחקר ודרש ובירר אצל כמה מומחים והעלה להתר. והוסיף שרוב המטפלים בסדר אולם ישנם מטפלים המגיעים למחוזות לא רצויים, ולכן יש לברר מתחילה אל מי ללכת. והעמיד בזה ל'מרא דשמעתתא', את הג"ר אהרון מיטלמן שליט"א, רב שכונה במודיעין עילית מו"ץ וראש כולל חשוב, שישב על מדוכה זו במהלך 3 שנים וחקר את הנושא לרוחבו ולעומקו, מבחינה מציאותית - עובדתית - ומדעית. ולדעתו שיטת "מח אחד" ודומיה מותרים בתכלית, שכן שיטה זו מוסברת בצורה טבעית, לא מיסטית ולא קשורה לסגולות או לכוחות טומאה וכישוף.

לדברי הגר"א מיטלמן, המצטרפים להתיר 'מח אחד' ללא פקפוק הם, הג"ר פסח אליהו פאלק שליט"א בעל 'מחזה אליהו' וספר 'עוז והדר לבושה', והג"ר גבריאל קרויס שליט"א גאב"ד מנצ'סטר.

ומוסיף הגר"א מיטלמן שהוא עצמו, יחד עם שני רבנים נוספים, דיברו על העניין עם הגר"ש אלישיב זצ"ל, שלא אסר את השיטה באופן ספציפי, אלא עיקר הפסק היה, שאם ניתן להסביר את השיטה על פי דרכי הטבע (וכפי שנכתב במפורש במכתב הנ"ל שפורסם בשמו ע"י הגרד"א מורגנשטרן) הרי שאין בכך איסור, ולמעשה זה מוסבר היטב על פי הטבע וממילא אין בזה שום חשש ומותר לכתחילה. וכן שמעתי בשם הג"ר צבי וובר שליט"א שגם לדעת הגר"ש יש להתיר, כי באמת אינו מועיל כלום והוי רק תועלת באופן פסיכולוגי, ולכן אין בזה איסור (י.מ.ג.).

אין צד לאסור: דברים נחרצים - שמעתי מהג"ר גרשון מלצר שליט"א, שברור שמותר מח אחד וכל השיטות הנפוצות כיום בציבור החרדי, מכיון שהעוסקים בתחום מבינים את זה ומסבירים בדיוק איך זה עובד שוב אין זה דרכי האמורי. ואינו מבין כלל את טענות האוסרים דבר שמוכן לעוסקים בה מכח העובדה שישנה מטפלת אחת שלא הבינה בדיוק איך זה עובד, שתלך ללמוד אצל מי שידוע ואז גם היא תבין! וברגע שיש מישהו אחד שכן מבין כבר לא שייך לאסור מצד דרכי האמורי, גם מה שיכולים לרפאות מרחוק באמצעות קרוב משפחה וכדומה זה מובן בחוקי הטבע, כמו שיש היפונזה, ולב מרגיש לב, כך המטפל מתחבר מרחוק למטופל ומשפיע עליו.

וכבר העיד הג"ר פסח אליהו פאלק שעבר על כל ספרי הגויים באנגלית שמסבירים את כל השיטות והתברר לו מעבר לכל ספק שהכל חכמות טבעיות, ומה שישנם גויים התולים זאת בעבודה זרה ובכוחות הטומאה – אלו שטויות והבלים, שאינו ענין כלל לכוחות הטומאה. ומה שאסר הגרי"ש היה על דברים מסטיים בלתי מובנים, אבל זה מובן בתכלית לפי כל כללי המציאות הקיימת. והרי זה דומה למה שהתיר השלטי גבורים (סנהדרין דף סה:) את חכמת האסטרולגיה, כי זה דבר שכלי בעליל.

לדעת חכמי הוראה שליט"א - 'מח אחד' מותר. אך יש להזהר מאוד ללכת רק לאדם ירא שמים. היתר זה ב'מח אחד' הוא גם כאשר המטופל אינו ליד המטופל (כגון דרך הטלפון וכדומה). וכן שמעתי בשם הגרשז"א אולמן שליט"א שמותר לכתחילה לפעול בשיטת 'מח אחד' ואין בזה שום איסור כשהוא לצורך רפואה, ורק עתידות אסור משום תמים תהיה (א.מ.).

שמעתי מאחד מהמטפלים שבתחילת דרכו נכנס אל הגר"מ הלבפשטאם זצ"ל שהתיר לו לרפא על ידי 'מח אחד' ונתן לו הוראות מפורטות מה מותר ומה אסור, והוסיף שמטולטלת אסור (ר.פ.). וכן שמעתי בשם חתנו הג"ר מתתיהו דייטש שליט"א, שמותר להתרפאות בשיטת 'מח אחד' ואין בזה חשש של דרכי האמורי (י.מ.ג.).

ושמעתי על אברך חסיד ויזניץ מונסי שנכנס לשאול את כ"ק האדמו"ר מויזניץ מונסי שליט"א האם מותר לו לטפל ב'מח אחד' והתיר לו את השיטה הנפוצה בתנאים מסוימים, ואף האדמו"ר שולח אליו אנשים. וכן שמעתי להתיר בשם הג"ר מרדכי גולדשטיין שליט"א (א.ה.). וכן מורה להתיר הג"ר מרדכי פרידלנדר שליט"א רב שכונת 'שומרי החומות' ברמת שלמה, והג"ר עמרם הופמן שליט"א מו"צ העדה החרדית.

לדעת הג"ר משה ברנדסדופר שליט"א (בספרו היכל הוראה חלק א' סימן קי"ז), בשם אביו הג"ר מאיר ברנדסדופר זצ"ל, מותר להתרפאות בשעת הצורך ב'מח אחד'. ושמעתי מהג"ר שמעון עוזר ברנדסדופר שליט"א בשם אביו הג"ר משה ברנדסדופר שליט"א שבהוראה למעשה מותר גם לשאר צרכים, אם מרגיש שזה מועיל לו ביותר, ואין לו דרך אחרת להיעזר בו.

המסקנא של המאמר בקובץ "אור ישראל" (גליון כח עמ' נב) - 'מח אחד' אינו בכלל איסור קוסם וכישוף דזה דבר טבעי ואין צריך לצמצום המחשבה כלל, וגם אינו על עתידות.

12. סברת המתירים

עוד סברא להתיר, שמעתי מכמה חכמי הוראה שליט"א, שבאמת אין כאן שום כח מרפא ואינו מועיל כלום ואין בזה שום כוחות נסתרים, וכולו דמיון הבל הבלים. ולכל היותר זה בגדר רפואה על ידי 'דמיון מודרך' ופסיכולוגיה, המסייע במקרים רבים, כפי שכל פסיכולוג טוב מסייע למטופליו. ועוד שמקשיבים לצרות של המטופל, וכבר אמרו חז"ל דאגה בלב איש ישיחנה, ולכן מותר.

חשש גזל: וכעין מה שכתב בבאר היטב (סימן קע"ו ס"ק א') דכישוף שנאסר הוא רק כשיש לו כח ממשי, ולא כשאין בו ממש. ואם יש לדון צד איסור זה רק מצד דיני גזל, שהמטופל משלם על דבר שאין בו ממש, ובאמת אינו מועיל לו כלום (ש.ר.).

רק אם המטופל כאן: שמעתי מהגרמ"ט דינקל שליט"א, שמותר להתרפאות ב'מח אחד' וכן לשאול במטולטלת רק כאשר המטופל ליד המטפל ולא רק משום מיחזי, אלא גם מצד שורת הדין. [ואף שיש מקום לבעל דין לחלוק, שמכך שאפשר לעשותו מרחוק מוכח שלא הקורבה גורמת. בכל

זאת יש להקל אם המטופל כאן, שסוף סוף הוא נוכח כאן הטיפול יותר מוכח וניכר, ואף למטפל יותר קל להתחבר אליו, נמצא שהקורבה גורמת את הקישור].

דיקור סיני: סברא נוספת להתיר שמעתי, שהרי שיטת הדיקור הסיני נחשבת לשיטה מותרת, מפני שהיא התקבלה כבר כשיטה טבעית ומסתברת, שיצאה על ידי כך מכלל איסור "דרכי האמורי". ויש לשאול האם ההסברים של שיטת הדיקור הסיני, משכנעים יותר מ'מח אחד'? ואולי גם שיטת 'מח אחד' יתקבל כך בעוד מספר שנים?

13. דעת כ"ק האדמו"ר מאמשינוב

רבים מהמטופלים בשיטת 'מח אחד', מסבירים את הנהגתם שהם סומכים על מה שידוע להתיר בשם כ"ק האדמו"ר מאמשינוב שליט"א לטפל בשיטה זו, אולם באמת הציבור אינו יודע את ההגבלות להתיר. וכפי ששמעתי מהג"ר פנחס אהרנסון שליט"א שבירר לעומק את דעת כ"ק האדמו"ר מאמשינוב, ולהלן המסקנות;

א. כל פעולה שבדרך הטבע מותרת, וגם הנפקת מידע מתוך ה'תת מודע' מוגדר כדרך הטבע ומותרת.

ב. עתידות בכל צורה שהיא, אסורים מצד תמים תהיה שלא תחקור אחר העתידות, ומצד דרכי האמורי שכן ידיעת עתידות ודאי אינו בדרך הטבע. ויש להסתפק האם יש לאסור גם מצד קוסם קסמים.

ג. ההיתר לא קיים כאשר המטפל פועל בצירוף חכמות נוספות שלא נבדקו, ולכן צריך לברר היטב האם המטפל המסוים אכן לא חורג מההיתרים.

ד. ההיתר הוא רק כאשר המטפל שווה בסמיכות למטופל, אולם כאשר המטופל נוכח במקום אחר (באמצעות בן משפחה, תמונה, שם, תאריך לידה, וכדומה) יש לאסור בתוקף.

תודה מיוחדת: לכל העוזרים, בפרט להג"ר אלחנן גרין שליט"א מאחוזת ברכפלד, ולהג"ר עקיבא משה סילבר שליט"א - בן הג"ר יצחק אייזיק סילבר שליט"א על הסיוע הרב בליבון ובירור הנושא. חלק מהדברים הם מתוך מאמרו של הג"ר שמואל ברוך גנוט שליט"א (בעל מחבר ספר שלהי דקייטא, ועוד ספרים).

14. אוטיסטים

הנה בציבור החרדי התפשטה שיטת התיקשור עם הילדים האוטיסטים. ויש לדון האם התיקשור איתם אינו תיקשור אל 'תת המודע' שלהם?? לכאורה זה תלוי במחלוקת הנוכחית, לשיטת הג"ר יצחק מאיר מורגנשטרן שעצם החיבור ל'תת מודע' אסור, גם תקשור עם אוטיסט הוא בכלל זה, ואילו למתירים ב'מח אחד' מותר גם באוטיסט. ואולי באוטיסט לכו"ע מותר שזה צורת הביטוי של יצור מסכן זה שאינו יכול לדבר בפיו כי אם דרך שיטות התקשורת הללו, כמו שתינוק מתקשר דרך הבכי שלו, ואינו דומה למח אחד שמתקשר בצורה מיסטית.

עוד יש לדון האם מותר לשאול אותם עתידות, ועיין בספר 'לא נחש ביעקב' שלכאורה אסור לשאול את האוטיסטים שאלות הנוגעות לעתיד, משום תמים תהיה שלא תחקור אחר העתידות. אך הוא כותב ששאל את הגר"ל שטיינמן שליט"א, שהשיב לו שבאופן עקרוני מותר לתקשר ולשואלם בצורה הנהוגה כיום, "כי הם אומרים דברים טובים". יתכן שהכוונה שלא שואלים את האוטיסטים שאלות עתידיות אישיות, אלא דברי מוסר והתעוררות (על הגאולה הקרובה, גוג ומגוג ובמה צריך להתחזק...) ולכן אין זה נכלל בכלל שאלת העתידות.

אכן חשוב לציין שדעת הגר"ח קנייבסקי שליט"א (בהקדמה לדרך שיחה) שאוטיסטים זה שטויות ואינו כלום.

יש טוענים שזה בכלל נתנה נבואה לשוטים. אולם קשה מאן יימר שמותר לדרוש נבואה משוטים, הרי יש הלכות ברמב"ם מתי מותר לדרוש נבואה מנביא.

ועיין בגמ' (בבא בתרא דף יב:) א"ר יוחנן: מיום שחרב בית המקדש, ניטלה נבואה מן הנביאים וניתנה לשוטים ולתינוקות. ועיין שם בגמ' כמה מעשים שהיו, ואחד מהם על בתו של רב חסדא ענתה לאביה שרוצה לינשא לשני התלמידים שיושבים לפניו - רבא ורמי בר חמא. אמר רבא: שהוא יהא השני אחרי פטירת רמי בר חמא. וכתב המהרש"א (חידושי אגדות ב"ב יב:) דאין הנבואות שוות, דנבואת נביאים על ידי השם יתברך או על ידי מלאכיו, אבל נבואת השוטים ותינוקות אינו אלא על ידי שד, דהכי מחלק בפרק הרואה (ברכות דף נה:) בין החלומות שיש מהן ע"י המלאך ויש מהן על ידי שד. ורואים מכאן שגם נבואה על ידי שד מותר לדרוש וצ"ע.

15. מעשה שהיה

אגב, גם כאשר טבע האדם מוכיח לרע, עדיין בכוחו ובבחירתו לשפר את עצמו (ח.ז.), וכפי שמצאנו מעשה מופלא המובא בתפארת ישראל (פירוש על המשניות יכין מסכת קידושין פרק ד אות עז) על המשנה טוב שברופאים לגיהנם. פירש שאין זה גנאי לרופא רק שבח הרופא המומחה, והוא לפי מה שמצא כתוב דבר נחמד כאשר הוציא משה את בני ישראל ממצרים שלח מלך ערבי צייר מומחה לצייר תמונת משה. וכל החכמים אמרו שהציור מורה שאדם זה רע מעללים, בגאות וחמדת הממון ובשרירות הלב, ובכל חסרונות שבעולם.

והמלך הגיע למשה וראה שאכן הציור אמיתי, ושאלו היתכן? והשיב לו משה שיש לו טבע רע בעצם, רק שתיקן את עצמו ונהפכו לו המידות הטובות לטבע שני.

יש טוענים שמעשה זה לא היה ולא נברא, שלא יתכן שמשה איש האלקים יהא לו פרצוף של אדם רשע. והרי התפארת ישראל אינו מביא מקור מסומך ורק כותב שמצא כתוב מעשה זה, ובפרט שאינו מובן כלל מדוע לא ביטוי בחכמת הפרצוף של משה את כל המצוות והתורה שלמד ולימד לכל ישראל, וכידוע מחכמת הפרצוף שזה משקף את האדם כפי מה שהוא. ❖

'עומק הפשט'

נייד: 052-7687405 | פקס: 02-6507823

הנושא לשבוע הבא גליון מספר 80 יום ד' פרשת וילך ג' תשרי תשע"ז.

האם מותר לשאול במטוטלת? – מסכת פסחים דף קיג:

ניתן לשלוח – רעיונות ותיקונים, חוספות והערות, להגדיל תורה ולהאדירה.

נא לתרום בעין יפה להמשך הופעת הגליונות!

הערות מבני החבורה

חיבור רוחני

המתירים מוכיחים את שיטתם ממקורות שונים, ונצטט את חלקם. עצם המציאות של חיבור רוחני בין אנשים, אנו מוצאים באיוב ובחביריו. ועיין במה שכתב הג"ר שלום מרדכי הכהן שוואדרון זצ"ל (המהר"ם מבראזן; בספרו תכלת מרדכי - פרשת שלח אות לא) בשם חכמי הטבע, שאדם יכול להתחבר לאדם שעומד לידו עד שהחולה יכול לדעת מה בלב הרופא, ואיזה תרופה הוא צריך לקחת בשביל להתרפא. אולם כאשר ילבש כלאים לא יוכל להתחבר אליו, ולכן צייתה תורה שלא ילבש כלאים, שלא להבדיל קשר האנושי זה לזה. ועיין שם שהפריך טעם זה ממה שמותר כלאים בציצית.

בקובץ אור ישראל (גליון כח עמוד נב) הוכיח שמציאות רגשית מתבטאת בביטוי פיזי בגוף, כמו שמצינו בגמ' (גיטין דף נו.), שבזמן חורבן בית המקדש רבן יוחנן בן זכאי יצא לקבל את פני הדוכס, בינתיים הגיע שליח מרומי לבשר שמת הקיסר, והחליטו חשובי רומי להמליכו למלך. והיה הדוכס לבוש מנעל אחד ורצה ללבוש את הנעל השני ולא הצליח, רצה להוריד את הנעל הראשונה ולא הצליח, אמר לו רבן יוחנן בן זכאי שזה בגלל שהגיע אליו שמועה טובה, וכתב: (משלי פרק טו, ל) שְׁמוּעָה טוֹבָה תִּדְשֵׁן עֵצִים, ונתדשנו אבריו משמחת השמועה. כעת יעבירו שונאו לפניו, כלשון הפסוק (משלי פרק יז, כב) וְרוּחַ נִכְאָה תִיַּבֵּשׁ גֶּרֶם, וכאשר תכאה רוחך מחמת השונא תיבש העצם שלך. וכן מצינו מציאות של נעשה בשרו חידודין חידודין. וכן מצינו בפסוק (משלי כז, יט) כַּמִּים הַפְּנִים לַפְּנִים כֵּן לֵב הָאָדָם לְאָדָם: ופירשו התוס' (פסחים דף קיג: ד"ה שראו) דכיון שהוא שונאו גם חבירו שונאו, דכתיב כמים הפנים אל פנים וכו'.

גם מצינו ברש"י על התורה (דברים לב יז) לא שְׁעָרוּם אֲבֹתֵיכֶם: - לא עמדה שערות מפניהם. דרך שערות האדם לעמוד מחמת יראה, כך נדרש בספרי.

ועיין בספר של הג"ר חיים קמיל זצ"ל (עבודת חיים שער ח' עמוד קצו) שהביא מבעל ההפלאה (בספרו 'פנים יפות' בראשית לז לה) על הפסוק (תהלים פרק מב, ג) צִמְאָה נַפְשִׁי לְאֵלִיקִים לֹאֵל חֵי שְׁכֹאֶשׁר חוֹשֵׁב עַל אָדָם, מיד השני מתגעגע אליו. וגזירה על המת שישתכח מן הלב, תחילתו במת שנגזר על המת שלא יהא לו שייכות לחי אחרי י"ב חודש, וממילא משתכח מלבו של החי. ועיין שם מה שפירש בזה כלפי חודש אלול את הפסוק (שיר השירים פרק ו, ג) אֲנִי לְדוּדִי וְדוּדִי לִי.

זה גם היסוד של תורת ההיפנוזה ששייך להרגיש את רגשות האדם מרחוק. וכבר מוזכר באור החיים (בראשית מב ח) וז"ל: ומטבע אנושי כשתולד הידיעה בלב אחד מהשנים גם בלב השני יתעורר בחינת הזכרון, כי הלבבות יגידו סודות נעלמים כאומרם כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם וכו'. וכן התירו בעל הערוך לנר בשו"ת בנין ציון (חלק א' ס"ז). על טלפטיה אם יש בה משום קוסמות, [ועיין מכתב מאלהו להגר"א דסלר מאמר מהות הכישוף שכתב: ידיעות פתאומיות על המתרחש לזולתו שלא בדרך החושים, והיינו מה שקורין טלפטיה וכו', לפעמים וכו' ואז עלולה הנפש להרגיש דברים וכו'] אכן זה אינו מוכיח את ההיתר לשיטת 'מח אחד' אלא כלפי החידוש של הגרי"מ מורגנשטרן שעצם העלת דברים מתת מודע נחשב קוסם. ומכאן מוכח להתיר.

בהקדמה לספר חובות הלבבות - כי החכמה תקועה בתולדות האדם וטבעו ובכח הכרתו, כמים הטמונים בלב הארץ. והנבון המשכיל ישתדל לחקור על מה שיש בכחו ובמצפונו מן החכמה, לגלותו ולהראותו וישאבנה מלבו. ❖